

ROZRACHOWAĆ (6) *vb pf*

Oba o oraz oba a jasne.

inf rozrachować (3). ◇ [*fut* 3 *sg* rozrachuje.] ◇ *praet* [1 *sg m* -em rozrachował.] ◇ 3 *sg m* rozrachował (1). ◇ *imp* 2 *sg* rozrachuj (1). ◇ *part praet act* rozrachowawszy (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) i XIX w.

1. *Oszacować, wyliczyć (o kosztach, wysokości opłat, potrzebnej ilości czegoś); computare PolAnt; supputare Vulg; describere Mącz; animadvertere Modrz (3) :*

rozrachować co (1): Kiedy chcesz ftáynią ofádzić/ Małz sie pirwey miełzka rádźić. [...] Rozráchuy to brácie miły/ Być nie przyszło ná zgoniny. *RejZwierc* 237v. *Cf [Zwrot].*

*Ze zdaniem dopełnieniowym [ile (1), ([jak]) wiele (1)] (2): Mącz 375a; A przetoż Vrząd ná to wyłádzony/ obaczywłzy vrodzay zboża/ á rozráchowáwłzy wiele zboża Rzeczpópolita ták dla siebie/ iáko dla przychodniow potrzebuie/ niech poštánowi pewną liczbę wywożenia *ModrzBaz* 33v; [będzie mu to wolno [*Izraelicie zaprzedanemu w niewolę cudzoziemcowi*] odkupić sie/ tylko zráchowawłły látá od záprzedania łwego/ aż do Miłóściwego liátá: takiefz policzy y pieniądze zá ktore był záprzedan/ wedle lidźby lath/ y rozráchue wiele przychodzi ná sługę ktory zmytá służy *Leop Lev* 25/50 (*Linde*); A przez siedm całych niedziel trwał zjazd i wesele, Rozrachujże, jak to kosztowało wiele. *StryjPoczął* 387].*

W połączeniu szeregowym (1): *Describere pecuniam in civitates, Ile które miásto łzácunku ma dáć rozráchować rozrzádzić/ rołpráwić. Mącz 375a.*

[*Zwrot: »rozrachować nakład«:* *Abowięm ktory zwás chcąc budować wieżę nie rozrachue przedzyi nakładu všiádwłzy/ będzieli miáł potrzeby ku dokonaniu *MurzNT Luc* 14/28 (*Linde*).]*

2. *Policzyć, ustalić ilość a. liczbę czegoś [co] (1) :* *Iák ich [gwiazd] wielé porzádkiem łwoim rozłádzonych/ Bieży tymiż drógámi lat niepowściágnionych: Których iefcze dotychmiáł nikt nie rozráchował *KochPhaen* 15.*

a. [*O czasie: [pop ruski mówi do księdza rzymskiego:]* *Twierdzicie by i [lege: ji] [łw. Piotra] Nero zabył/ A Piotr poniem łfesz lat żyw był. Gdy byś iedno dobrze zliczył/ Gdzie a kędy Piotr łwięty był/ Łży byś łwei dołwiáłłły. [...] Trzeba łgarzowi pámiętać/ Dobrze włłyłtko rozrachować *RozprKsiędza* D8v.]*

3. *Przemyślawszy, dojść do jakichś wniosków, zdecydować w jakiejś sprawie (2) :*

rozrachować co (2): *Chcąc tedy tákowému vpadku/ y łzkodźie [żup solnych wielickich i bocheńskich] zábieżec: iż należy ná opátrnégo Pána przelłtych rzeczy pámięć máiac/ pilno przegłádać przyłzłé/ á ná włzyłtko sie dobrze rozmyłłwłzy/ potym każdá rzecz zołobná dobrze rozráchować [*salubri dispositione dirigere JanStat* 48]. *SarnStat* 369 [*idem*] 382.*

[*Ze zdaniem dopełnieniowym: PismaPolit* 485 *cf Zwrot.*

Zwrot: »sam u siebie rozrachować«: *sam to ogládasz, że tego w sobie nie ma ani takim królem być może ani Piast, ani domak, ani z Niemców kto bądź [...]. (–) Jużem ci sam u siebie rozrachował, słuchając owych włásności króla wam potrzebnego, że na żadnego z nich te opisanía nie przypadáją *PismaPolit* 485.]*

Synonimy: 1., 2. obliczyć; 2. policzyć, rozliczyć, zliczyć; 3. obaczyć, rozebrać, rozeznąć, rozrządzić, rozważyć.

Formacje współrdzenne cf RACHOWAĆ.

Cf ROZRACHOWANIE, [ROZRACHOWANY]

MPi, SBu